

Sopron

Várkerület revitalizációja – Építészeti tervpályázat

Műszaki leírás

Tervjegyzék

1. oldal - Helyszínrajz M 1:1000
2. oldal – Analízis
3. oldal – Konceptió
4. oldal – Rendezvény tér M 1:200
5. oldal – Központi tér M 1:200
6. oldal – Játék tér M 1:200
7. oldal – Térelemek

Tartalom

Bevezetés

Tervezési alapelvek

Építészet

Közlekedés

Térelemek

Kiemelt területek, zónák

Rendezvény tér

Központi tér

Játék tér

Bevetés

Várkerület funkcióváltása, revitalizációja. Sopron belvárosa igen markánsan elkülönülő elemekből áll, amelyek a sajátos fejlődési vonaluk okán eltérő problémarendszert vetnek fel. A város egészének megújulásához az egész várost átfogó és célzott intézkedésekre van szükség. Az óvárost körülölelő Várkerület revitalizációja ugyan célzott feladat, ugyanakkor megoldásai az egész Belvárost hosszú távon meghatározzák majd. A problémarendszer is összetett, közlekedési, térhasználati, építészeti, stb. elemeket egyaránt tartalmaz, amelyeket nem lehet önmagukban, a környező városrészek ismerete nélkül kezelni. A legkézzelfoghatóbb kérdés a közlekedés, annak minden ágával. A jelenlegi többcsatornás útszisztéma, a tömegközlekedésből is származó túlterhelés, a parkoló felületek elburjánzása lehetetlenné teszi a terület birtokbavételét, ugyanakkor olyan igényeket elégít ki, amelyekkel mindenképpen számolni kell a tervezés során. A Várkerület központi funkciója évszázadok óta a kereskedelem és a vendéglátás. A jelenlegi kialakítás azonban nem jelent kellően vonzó környezetet azoknak az igényes, prémium kategóriás üzleteknek, vendéglátóegységeknek, amelyeknek a fokozatosan megüresedő helyiségekben az egykori butikok, egyszerű boltocskák helyébe kellene lépnie. Mindez természetesen hozzájárul a térhasználati problémákhoz, és a városi, városias életvitel háttérbe szorulásához.

Tervezési alapelvek

Alapvető igény a funkcióbővítés, illetve az **urbánus térhasználat** kereteinek biztosítása. Ehhez gyalogos dominanciájú, jól funkcionáló közterek szükségesek. A Várkerület hosszan elnyúló öve ma sok tekintetben nehezen megfogható, helyenként túl széles ahhoz, hogy sétány legyen, mégsem jelennek meg városi térként értelmezhető alakulatok. Az általunk létrehozott **térsor** ezt kívánja orvosolni. A Lackner Kristóf utca felől kezdve három, jól elkülöníthető, definiálható zóna jön létre

-
Rendezvény tér – Kisvárkerület

Központi tér – Mária oszlop környéke

Játék tér – Bástya tér környezete

-

amelyek bővítik, színesítik, élettel töltik meg a jelenlegi kereteket.

Az egyes zónákat, tereket egymástól kisebb-nagyobb **zöldfelületek** választják el. A Kisvárkerület és Előkapu közötti szakaszon jelenleg is parkosított rész található, ez kibővül és átépül, de megmarad elválasztó funkciója. Az Előkapu és Bástya tér közötti szakasz már hosszabban elnyúlik, ugyanakkor ma kevésbé parkosított, itt egyértelműen növeljük a zöldfelületet, növényállományt. Ez a terület a különböző korosztályok kikapcsolódását, pihenését szolgálja. A Bástya tértől a Széchenyi térig tartó szakasz azonban már kifejezetten sétány, promenád jellegű. Itt jellemzően a járdák szélesebbek, a növényzet meghatározó eleme a kiegészített, megújított fasor. A Széchenyi térnél kialakult térbővület is megújul, átláthatóbbá, élhetőbbé téve a Várkerület lezárását.

A közterületek megújítása már önmagában is elősegíti a város által célul kitűzött minőségi váltást a kereskedelem és vendéglátás terén. Ugyanakkor szükséges, hogy további funkciók is megjelenjenek, amelyek az itt lakók és az ide látogatók számára is vonzó célpontot jelenthetnek és organikusan beépülhetnek a városi élet tradicionális struktúráiba. Ilyen a vásártér kialakítása, a központi találkoztér és a rekreációs, játékos célú létesítmények.

A közlekedés a **legösszetettebb problémakör** a tervezési területtel kapcsolatban. Nem szűkíthető le pusztán a Belvárosra, hiszen olyan távolinak is tekinthető tényezők befolyásolják, mint az ún. **Külkerület** kiépítése, az autóbusz pályaudvar helyzete, stb. Tervünkben kívánatos adottságként kezeltük, hogy az **átmenő forgalom**, amely részben még ma is a 84-es út egykori átmenő nyomvonalát, azaz a Várkerület kérdéses szakaszát használja, a Külkerületen vagy egyéb elkerülő útvonalakon szeli át a várost. Így a Várkerületen csak **célforgalom** halad, amely a sugárirányú bevezető utakon kapcsolódik az átmenő forgalmat bonyolító utakhoz.

A kétirányú útpálya **csillapított forgalmú**, részben **szintben elválasztva**, egyes helyeken **kiemelt gyalogos felületekkel lassítva**. Az úttest a Várkerület nagy részén a külső oldal mentén halad, parkolókkal szegélyezve. A nagy szélesség miatt a legtöbb szakaszon **szervizutak** létesülnek a belső oldal üzleteinek kiszolgálására, gyalogos felülettel egy síkban a tér díszburkolatában csatorna folyókákkal jelölve.

A forgalmi terhelés további csökkentésére a **tömegközlekedés átszervezése** nyújt lehetőséget. A soproni helyi buszviszonylatok nagy része, köztük éppen a legforgalmasabbak, a Várkerületen halad keresztül, összeköttetést teremtve a Jereván lakótelep, egyéb városrészek és természetesen a Belváros között. A **terhelés csökkentése** érdekében ezek egy részét kerülő útvonalra (pl. Külkerület) kell irányítani, ugyanakkor biztosítani kell, hogy néhány vonal megfelelően korszerűsített, **új arculatú gépjárműparkkal** továbbra is a Várkerületen haladjon keresztül.

A közlekedésfejlesztési koncepcióban hangsúlyos szerepet kap a **kerékpárút** hálózat növelése a városban és a városon kívül is. Kétségtelenül a Várkerületen vezet az egyik legfontosabb nyomvonal. A kerékpárutat külön jelölve az úttesten helyeztük el. A csökkentett forgalom már nem zavarja a kerékpáros közlekedést, ugyanakkor ezzel a megoldással csökkenthetők a kerékpárosok és gyalogosok közötti **konfliktusok**, balesetek.

Jelenleg a parkolás igen nagy felületeket foglal el a tervezési területen. Ezt térhasználati okokból mindenképpen csökkenteni kell. Lehetőségeket kell teremteni arra, hogy a Belvárosba igyekvők már a befelé tartó sugárirányú utak mentén elhelyezhessék a gépjárműüket. Erre egy példa az egykori Ikva áruház épülete és környéke, ha figyelembe vesszük a Híd utcával való összekötés lehetőségét. Itt kialakítható **parkolóház** a jelenleg gyakorlatilag használaton kívüli áruházak átalakításával (P-IKVA), illetve felszíni parkolóhelyek is. A Várkerületen mélygarázsok építését nem javasoljuk, mert ez növelné a belső gyűri forgalmát, illetve építése a város gazdag, részben feltárt régészeti anyaga miatt nehézségekbe ütközhet.

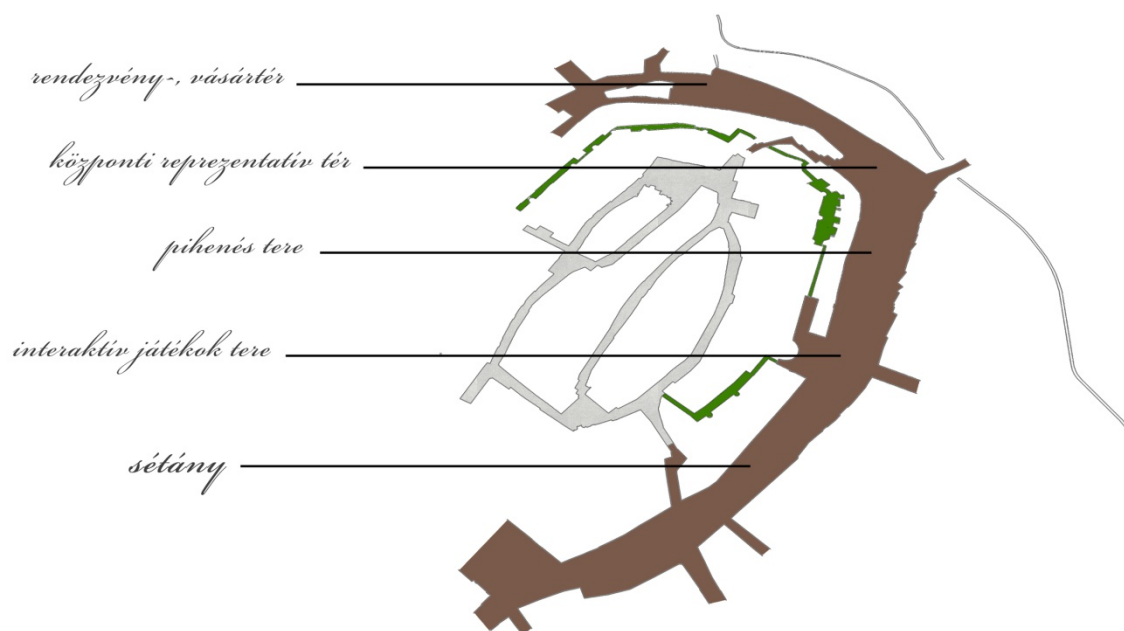
A **turistabuszok** parkolására a jelenlegi autóbusz pályaudvar területét javasoljuk, mert a buszállomás GYSEV pályaudvar közelébe telepítése már napirenden van. Itt további személygépjármű parkolók kialakítására is lenne lehetőség.

A **szőnyegszerűen egységes térburkolaton** alapvetően két csoportba sorolható kisebb elemeket, térelemeket terveztünk.

Az egyik csoport a **térbútorok** csoportja, kialakításuk során egyszerű, szoborszerűen megmunkált formákat kerestünk, alakjuk **geometrikus**. Ezen térbútorok szerencsés esetben nem csupán a revitalizált Várkerületben, hanem annak határain túl is megjelenhetnek. A tervezett pad-sorozat minden tagja homogén fa burkolatú, mely horganyzott acél fémvázat takar. Ezek a padok mintha apró „testi hibával” rendelkeznének, a szokványos hasábtól mindannyian eltérnek egy picit. Épp ez a deviancia az, ami képessé teszi őket, hogy **reagáljanak használóik mozdulataira**, így ne pusztán ülőalkalmatosságok legyenek, hanem bizonyos értelemben interaktív bútorok. Ezen padok hangulatiságával megegyezően alakítanánk ki a többi bútor formáját is: piaci standok, szelektív szemetesek, kerékpártárolók.

A másik csoport a díszburkolatból kiemelkedő **dombok** csoportja. Formájuk a padok formavilágával ellentétben cseppet sem szabályos, hanem **organikus**. Mind területi kiterjedésük, mind domborzati magasságuk, mind alakjuk, mind felületük eltérő. Ez utóbbi alapján négy csoportba sorolhatóak: **füves, fával benőtt domb (rét), ivókút/szökőkút, kaspó (növények ültetésére alkalmas monolitikus domb), kavics-játék**. Az általános térberendezésekkel ellentétben e dombok csupán a Várkerület területén lennének megtalálhatóak.

Kiemelt területek, zónák

Rendezvény tér

A Várkerület Ógabona térhez csatlakozó szakaszát, a Kisvárkerületet jelenleg kizárólag a közlekedési funkció, a parkolóhelyet kereső gépkocsik határozzák meg. Széles, szabad területe erre kétségtelenül alkalmassá teszi, ugyanakkor három oldalról egységes térfalakkal lehatárolt felülete, a tervezett **Várfalsétányhoz** (Várkerület 8.) illetve a **Gazda-negyedhez és Ikva patakhoz való kapcsolata** (Festő köz) kiváló lehetőséget ad rendezvények, időszaki vásárok megtartására is. Néhány évtizeddel korábban a városi piac is itt működött, mielőtt az autóbusz pályaudvar mögé költözött volna. A Várkerület évszázados **kereskedelmi hagyományaihoz** hű zóna alakulna ki itt, gazdagabb, korszerűsített formában. A mai parkoló területére kifeszített egységes burkolat - „szőnyeg” - egységbe foglalja az új rendezvény-, és vásárteret. Bár a kétirányú autótű továbbra is elhalad az északi oldalon, ennek csökkentett forgalma, és a belső oldalon kialakított szükséges, de kizárólag célforgalom számára kijelölt szervízút kevésbé zavarja meg a tér egységét. Megtartottuk a jelenlegi buszmegálló helyét, kiváló összeköttetést és könnyű megközelíthetőséget biztosítva, hiszen a Lackner Kristóf utca felől hagyományosan itt kezdődik az igazi **bevásárló-utca**. Mivel a földfelszíni parkolás mindenképpen kényes kérdés a Várkerületen, a **parkolásnak** továbbra is helyet biztosítunk ebben a zónában, csökkentett felületen, és a rendezvényekre, vásárookra való tekintettel **időben korlátozottan**.

Az újonnan betelepített funkciók megkívánják a tér **rugalmas alakíthatóságát**, így állandó épített elemeket nem helyeztünk el rajta, és nem növeltük nagy mértékben a növényállományt sem. A tér használhatósága szempontjából azonban fontos az árnyékolás, illetve részben az eső elleni védelem. Könnyen kezelhető és szerelhető **árnyékoló ponyvák** elhelyezkedését határoztuk meg, amelyek a tavasztól ősziig terjedő időszakban védelmet nyújthatnak a napsütés és eső ellen. A legnagyobb ponyva a Várkerület végén, az Ógabona tér felőli térfal előtt kapott helyet, itt alakítható ki **időszakos színpad**, amely előtt kellően nagyméretű szabad terület található a közönség számára. A tér középső részén ezeken kívül nem helyeztünk el állandó utcabútorokat illetve egyéb elemeket, ezek a Várkerület két oldalát követik, összekötve a járda forgalmát a tér közönségével. A villamos energiát és szükség szerinti egyéb közműkapcsolatokat a burkolatba süllyesztett csatlakozódobozokkal biztosítjuk, elkerülendő a burkolaton ideiglenesen vezetett kábelek kuszaságát. A Várkerület az Előkapu felé haladva szűkül, az itt elhelyezett, rehabilitált, átépített zöldfelület, fáival és épített dombjával – melyben a jelenlegi is megtalálható nyilvános illemhely kerül elhelyezésre - természetes módon zárja le a teret, kialakítva annak negyedik térfalát. Így a Régi Piac egy **funkcionálisan zárt, egységes, urbánus térré** alakul.

Központi tér

A Mária-oszlop környezete mindenképpen kiemelt fontosságú **csuklópontja** a Belvárosnak, ezen belül a konkrét tervezési területnek is. Évszázadok óta meghatározó közlekedési csomópont, a Belváros két kapuja közül ide nyílik az **Előkapu**, közvetlen kapcsolatban áll tehát a **Tűztorony** alatt átvezető átjáróval a **Fő térrel**, a kialakítandó Várfalsétánnyal. Másik irányban pedig az **Ikvahíd** utca vezet át a **Gazda-negyedbe**, a Sas tér régi csomópontján át nyugat felé. Közlekedési szempontból ennek az útvonalnak a jelentősége várhatóan csökkenni fog, hiszen az átmenő gépjárműforgalom a Külkerületre és az elkerülő útra helyeződik át. Ennek a központi térnek vissza kívántuk adni **szabad és kötetlen jellegét**, amely a jelenlegi hosszanti, többszatornás közlekedési rendszerben, teraszos kialakításban elveszni látszik. Megszüntetjük a Mária-oszlopnak helyet adó terasz elszigeteltségét, **egységes burkolatot** feszítve a területre, így az újra erőteljes városi jelként, csomópontként működhet. A meglehetősen széles utca lehetővé teszi a kismértékű lejtés burkolattal történő felvételét. A várkerület belső ívén található üzletek, kávézók tértől való elszigeteltsége megszűnik. A Kisvárkerület felől a Hűségkút teraszos kialakítását meghagytuk, ugyanakkor irányultságát minden eszközzel szeretnénk megfordítani: jelenleg tujasorral is elhatárolt, befelé forduló teret képez, amely a lehető legjobban elhatárolódik a szomszédos gépkocsiút zajától. Mivel ennek a szakasznak a terhelése jelentősen csökken, az elszigetelődésre a továbbiakban nincs szükség, a teraszról kifelé fordulva szemlélhető a tágas, urbánus tér. Ez a „**mutatványosok tere**” is, ahol helyet kaphat mindenki, aki megmutatná magát a város lakóinak és látogatóinak, felidézve a **klasszikus városi közterek hagyományát**. A tér központi eleme nyilvánvalóan a **Mária-oszlop**, ezzel semmilyen más formaelem nem konkurál. A térelemek közül itt a teret körülölelő puritán padoknak a legnagyobb a jelentősége. A várkerületen továbbhaladva a Széchenyi tér felé fokozatosan zöldebb, parkosított szakaszhoz érünk, amely ebből az irányból lezárja, más típusú városi köztérnek adja át helyét. A burkolatból kiemelkedő víznek, illetve szikár növényzetnek helyet adó buckák átvezetnek a fasorokkal tagolt, fűfelületekkel gazdagított, rekreációs térszakaszra.

Az Előkapu felől a Széchenyi tér felé induló parkosított térrész funkciója az urbánus, reprezentatív vonatkozások mellett könnyedebb, **pihenő jelleggel** is bír. A városi térhasználat nem merülhet ki kizárólag a kereskedelem és vendéglátás alapjaira felépített használatában. Ezért olyan helyet kívántunk kialakítani, amely teret ad egyéb, közvetlen hasznot nem hajtó tevékenységeknek. Szeretnénk, ha a városiak és az idelátogatók nem csak passzív pihenésre használnák a zöldfelületet, hanem aktívan, hosszabban időznének itt. A további **zöld buckák és organikus formavilágú fűfelületek** között kanyargóan előbukkanó burkolatfelület helyet ad petanque pályáknak, sakk és malom táblának a **felnőttek számára**, és megidéz olyan **gyermekjátékokat**, amelyek a mai játszótéren már kevésbé kapnak helyet. A Bástya tér felőli végén így többféle ugróiskola, műalkotás és mászókaként is értelmezhető plasztikák, kavicsok pakolgatására és megmászásra hívogató buckák, a golyózás régi játékát felelevenítő, burkolatba foglalt szabályleírásokat is tartalmazó pályák várják a gyerekeket.

A **Bástya teret** a jelenlegi adottságait kihasználva modernizáltuk, **újjáértelmeztük**. Fontos feladatnak éreztük, hogy a Várkerületen foghíjként árválkodó és süllyesztett kialakítása miatt félreeső, izgalmas teresedést **bekössük** a Várkerület vérkeringésébe, különösen azért, mert itt a kialakítandó **Várfalsétány kibukkan** a házak takarásából, élő kapcsolatot hozva létre a Belvárossal. A másik oldalon az Árpád utca ma elhanyagolt, fejlesztésre szoruló területre vezet, amely azonban várhatóan hosszabb távon átalakul. Ez is sugárirányú bekötőútként szolgál majd a Híd utca felé, a Várkerületre irányuló célforgalom számára itt nagyobb mennyiségű parkoló is kialakítható. Így az Árpád utca is a Várkerület egyik **kapujaként** kezelendő, ahonnan egy zártabb egységesebb térre érkezünk. A **tér két szintjét** két formaelem köti össze: egy organikus formált fűfelület, domboldal, valamint egy szigorúbb, meghatározó **vízfelület**. A víz amúgy is nagyobb szerepet kap ezen a téren. Erősíti a keresztirányú kapcsolatokat, ugyanakkor maga is **játékra hív**. A felső síkon elhelyezkedő szökőkutak játéka nem előre programozott, hanem **interaktív**, reagál a téren történő mozgásokra. A víz a bástyák tövében pedig nagyobb felületen is megjelenik, mintegy játékos formában megidézve az egykori, a várfaltól valamivel távolabb elterülő várarkot: ez az **“Antiqua” vizijátszóter**. (Elemi: távolugrás, kacskaringó, papírhajó úsztató, gátépítő, pénzdobáló, ugrókövek). A Bástya tér kiváló lehetőséget nyújt **szabadtéri kiállítások** elhelyezésére, ezt kiterjesztjük a felső felületre is, könnyen kialakítható, padhoz kapcsolt kiállító felületek elhelyezésével. A kiállításokhoz és az interaktivitáshoz kapcsolódó további elem a részben, mozgással szabadon vezérelhető **fényfestés**, megvilágító rendszer. A térhez kapcsolódik tervünk egyetlen új épülete a Lenck-átjáró épületének falára szoruló kiállító-épület, a **“Szimbióta”**, mely gyermekek, diákok, turisták részére oktatási célokat is szolgál. Déli oldalról szintén zöldfelület zárja a teret, innen a Várkerület kialakítása már sokkal inkább klasszikus sétány, bevásárló utca formájában folytatódik.

Tervünk bemutatását abban az esetben is engedélyezzük, ha az nem részesül díjazásban vagy megvételben.